

čimi očmi vzčaral vso našo zgodovino v romantiško-rožnatem svitu. »Es hat nicht sollen sein, es wär' zu schön gewesen!« Romantika je sirena, še nevarnejša sirena pa je menda — politjka. — Kot »filološko« uredništvo, za kakršno nas proglašajo, moramo seveda opozoriti na to posebnost, da je tretji zvezek Tavčarjevih povesti, če se ne motimo, prva knjiga, ki je uravnana po načelih bodočega uradnega pravopisa slovenskega. Naravno; kajti prof. Levce, ki je prevzel »jezikovno popravo« Tavčarjevih povesti, je tudi oče onega pravopisa, kateri se menda skoro objavi, upamo, da ne samo »in usum scholarum«.

Popevčice milemu narodu. Zložil Anton Hribar (Korinjski). V Celju. Tiskal Dragotin Hribar. To najnovejšo zbirko izvirnih pesmi priporočamo rojakom. Prihodnjič izpregovorimo kaj več o ti lepi knjigi.

Miklosichs Jugend- und Lehrjahre. Von Dr. Mathias Murko. Tako se glasi 75 str. broječa knjižica, ki je izšla kot poseben odtisk zbornika »Forschungen zur neueren Litteraturgeschichte.« (Weimar. Verlag von Emil Felber. 1898.) Vkljub vsi temeljitosti in natančnosti v navajanju porabljenih virov vendar slog in dika te razprave nikakor nista suhoparna, ampak prav čvrsta in zanimiva, tako da smo napram gospodu avtorju izrekli željo, da bi tak korenit, a poleg tega vendar sveže pisan životopis moža, katerega delovanje je tako tesno spojeno z našim slovstvom, zlasti sodil v naš list. Zlasti poglavje: »Die nationalpatriotischen litterarischen und wissenschaftlichen Bestrebungen in Graz« (str. 31 do 60) se dostaje znamenite dobe našega slovstva. In g. dr. Murko se je res vdal naši prošnji ter drage volje obljubil, da skoro priredi lepo svojo razpravo za Zvonovo občinstvo, v katerega imenu ga zanjo že naprej toplo zahvaljujemo.

Uspomeni Matije Valjavca. Nekrolog. Napisal dr. August Musič. Preštampano iz »Ijetopisa« Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti za g. 1897. U Zagrebu. Tisak Dioničke tiskare. 1898. 8°. 25 str.

Našemu rojaku g. dr. Musiču je pripadla naloga, da izpregovori v svečani seji nekrolog drugu in rojaku svojemu, nepozabnemu Matiji Valjavcu. To nalogo je izvršil učeni gospod doktor z ljubeznijo in spretnostjo. Opisal je njegovo življenje, njegovo javno delovanje v šoli in njegovo književniško ter učenjaško delovanje. Le-to je razdelil v tri dobe. V prvi leposlovni dobi je pisal Valjavec slovenski, v drugi folklorski slovenski in hrvaški, v tretji znanstveni samo hrvaški. — Pridružujemo se tudi mi vzkliku »Slava Valjavcu!« —

O ti priliki naj omenimo, da je srbska »Iskra«, katera je izhajala lani v Belgradu, a je morala po enoletnem izhajanju prestat, ker je bil njen urednik premeščen iz Belgrada v Niš, prinesla v 14. številki sliko našega Valjavca, v 16. in 17. številki pa životopis njegov iz peresa profesorja in urednika Andre Gavrilovića. V tem životopisu slavi pisatelj Valjavca kot učenjaka, ki je spajal duševno vsa tri plemena južnoslovenska, slovensko, srbsko in hrvaško.

»Goriška tiskarna« A. Gabršček. izda v kratkem te-le knjige:

1. »Ben Hur«. Roman iz Kristusovih časov. Angleški spisal general Ludvik Wallace. Okoli 25 tiskanih pol v veliki 8°. Cena gl. 1'20. — Ta roman je zbudil velikansko senzacijo po vsem svetu; preveden je skoro v vse evropske jezike. Vrhbosenski kapitelj je oskrbel ali vsaj obljubil hrvaški prevod. Pripomnimo naj še, da je slovenski prevod najcenejši.

2. »Venec slovanskih povesti.« Knjiga II. Okoli 12 tiskanih pol v 8°. Cena 55 kr. s poštnino vred.

3. »Mladost.« Koroška povest. Češki spisala Gabrijela Preisova. Po rokopisu poslovenil Ant. Dermôta. S sliko pisateljice iz zadnjega časa in kratkim življenjepisom. Povest je posvečena ljubljanskemu županu. Izvirnik menda izide hkrati s prevodom, ki izide dne 15. jan. v 82./83. snopiču »Slov. knjižnice«. Obsegal bo okoli 12 tiskanih pol.

4. »Kažipot po Primorskem.« Točen imenik vsch oblastnij, trgovcev, obrtnikov, rokodelcev itd. Izide kot brezplačna priloga »Soče« za božič. V razprodaji 60 kr. broširan, 1 gl. pa lično vezan.

O »pesnikovanju« »jezikoslovčuje« Fr. I. Velečenjeni naš pesnik Aškerc je predlagal v 12. številki lanskega letnika »Ljubljanskega Zvona«, naj bi vendar pustili besedo »pesnikujem« in bi rajši rabili glagol »pesnim«, češ, »pesnikujem« je neroden izraz, ki nam nehote vriva misel, kakor da bi vsi pesniki »pesni-kovali«, »pesnim« pa da je glagol, pravilno izpeljan od samostalnika »pesen«, kakor češki »básnim« od »básen«.

Kdo ne ve, da je v različnih jezikih mnogim besedam kumoval pesniški genij, ki jih je ustvaril v vzvišenem govoru, a polagoma so postale splošna lastnina narodova! Aškerc je vreden, da sprejmemo v občestvo domačega besedišča besede, katerim je on boter, da

»ne zapusti nobeden ga v tí sili,
molče besedo vsak si vzame«. (Krst pri Savici.)

Saj so mu vendar novejši pesniki tako radi sledili celo tja v daljnji orijent in sicer na divjem pegazu; zakaj bi se besed njegovih branili?

Res, da je takrat deloval Aškerc kot pesniški genij po svojih otrocih, svojih umotvorih ter vplival na svoje posnemavce z elementarno silo, ki prevzame naše srce in nas vleče za seboj z neodoljivo močjo — v tem slučaju pa je besedi »pesniti« samo kum in s svojim predlogom se obrača na naš hladni razum! Ali bo njegov trezni, preiščeni nasvet ukrotil naše filološke strasti, kakor je zmagal domišljijo naših mladih pesnikov ter jih zvalil v bajno-zanimivi vzhod?

Boj med vnetim pesnikom in trmastim znanstvenikom, ki sta oba v isti osebi, je skoro nemožen; kajti nedostaje jima glavnega pogoja za tak boj, namreč pogoja: arma sumto paria; išoč pripravnega torišča, kličeta i pesnik i znanstvenik z Arhimedom: »Dajte mi kraj, odkoder naj primca nasprotnika!« V takem položaju pa se moreta ali brez boja le onemoglo sovražno gledati ali pa se v krvavem poboju neusmiljeno raztrgata, ker si drug drugemu ne znata izpodbiti ali parirati udarcev.

Zato bi naj volil Aškerc drugo pot, če hoče uveljaviti svoje besede: vti-hotapi naj jih v svojih umotvorih! V njegove sladčice zavitim besedam se bomo brž privadili, z njegovimi sladčicami vred se nam bodo njegove novinke celo priljubile.

Aškercu besedotvorniku pa moramo nekoliko ugovarjati.

Med izmišljenim glagolom »pesniti« in glagolom »pesnikovati« se sicer res takoj čuti razlika v pomenu.

»Pesniti« bi bil izimenski glagol četrte vrste kakor čutiti, deliti, govoriti, graditi itd., ali po šesti vrsti: bojevati, kupovati, obedovati itd. »Pesniti« bi torej pomenilo pesen zlagati, kakor pomenijo oni glagoli po vrsti: čut imeti, dele delati, govor govoriti, grad (ograjo) delati, boj biti, kup pogajati, obed imeti itd.;